

ScheldeKrant

nummer 7 / gratis

2009

Voor iedereen met een hart voor de Schelde

De Scheldekrant is een gratis Nederlands-Vlaamse uitgave voor iedereen die zich betrokken voelt bij de Schelde.

Met deze krant willen we iedereen warm maken voor deze indrukwekkende rivier, waar natuur en economie, veiligheid en recreatie naast elkaar bestaan.

INHOUD

Thema's:

Veiligheid	2 & 3
Natuur	4 & 5
Economie	6 & 7
Recreatie & Toerisme	10 & 11

Korte Rubrieken:

Schelde Jongeren Parlement	3
Schelde op School	5
Scheldeliteratuur	8
Scheldeverdragen	8
Favoriete stek	8
Hoe M/Weet je dat?	9
Scheldenieuws	9
Puzzelhoek	12
Scheldegerecht	12
Fotorubriek - Boulevard Terneuzen	12
Vlaamse-Nederlandse Schelde-commissie	12
Colofon	12

‘DIE’ VAN D’N OVERKANT

De Schelde begint smal en eindigt breed, maar overal heeft de stroom twee oevers. Waar je je bevindt noem je het ‘deze kant’, over het water is ‘de overkant’. Vanouds bestaan tussen overkanten en overkanters verschillen. Dat kan te maken hebben met geloof of traditie, maar ook met hoe mensen hun brood verdienen. In oude Vlaamse volksverhalen is zelfs sprake van regelrechte antipathie tussen de Schelde-oevers. In sommige streken zou over en weer huwen destijds taboe zijn geweest – en menigmaal aanleiding tot bloedige gevechten. Hoe gaan overkanters nu met elkaar om en hoe denken ze over elkaar? De Scheldekrant gaat op onderzoek.

W e beginnen onze tocht in Hoofdplaat in West-Zeeuws-Vlaanderen, waar we Ad en Vivian de Koster treffen. “Ik denk dat Zeeuws-Vlamingen wat opener en jovialer zijn dan die van de overkant”, zegt het echtpaar. “Misschien heeft dat met religie te maken. Aan de Walcherse kant zijn veel gereformeerde dorpen. Dat zijn toch meer gesloten gemeenschappen. In Zeeuws-Vlaanderen wonen veel hervormden, maar die zijn meer van het vrijgevochten type. Religie speelt hier een minder grote rol. Ad is van huis uit hervormd, Vivian katholiek. “Er zijn hier veel gemengde huwelijken. Dat is misschien ook een verschil met de overkant.”

Zeeuws-Vlaanderen is vooral op België georiënteerd. “Het is een landje apart”, zeggen Ad en Vivian, en dat spreekt ze aan. “We hebben sinds kort een eigen vlag. Prachtig.”

Vervolgens zakken we de linker-oever verder af naar Moerzeke, een dorp aan de Zeeschelde iets onder Hamme, en stappen het knus tegen de dijk gelegen café Scheldeoord binnen. Gevraagd naar verschillen tussen overkanters haalt de waard zijn schouders op. “Die zijn er niet. Alleen het dialect verschilt, verder niets.” Hij wijst richting Dendermonde. “De brug is vlakbij. Er is veel contact tussen de twee oevers.”

Dankzij die brug zijn we in geen tijd aan de overkant, in Baasrode. Een met de fiets aan de hand passerende mevrouw – ze is van Baasrode – bevestigt het verhaal van de waard. “Alleen de taal verschilt. Mijn schoonzuster is van de overkant, van Kastel. Haar kan ik goed verstaan, maar als ze onder elkaar in het Kastels praten versta ik er bijna niets van. Omgekeerd is dat precies hetzelfde. En we wonen maar een boogscheut van elkaar.”

De waard van café Scheldeoord in Moerzeke.

Iets verder stroomafwaarts ligt Sint-Amands. Veerman Ronny Van Hemelrijk vertelt dat Kastel vooral een landbouwgebied is (“goeie patatten en slechte wijven”) en dat in het verleden veel inwoners van Kastel voor werk in Sint-Amands zijn komen wonen, waar veel andere bedrijvigheid is. “Die praten nog steeds Kastels.” Hij doet voor hoe het woord ‘boot’ klinkt in het Kastels en het Sint-Amands.

Veerman Ronny van Hemelrijk uit Sint-Amands met zijn papegaai Mieke.

In Bornem spreken we met barman en gids Gerrit Roskam van bezoekerscentrum De Notelaer. “De Schelde vormt hier een duidelijke grens, namelijk tussen de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Je hoort meteen van welke oever iemand komt, bijvoorbeeld aan de uitspraak van de i. En als je iemand het stopwoord ‘awwa’ hoort zeggen weet je dat hij van de kant van Temse komt. Door de komst van inwijkelingen zijn de verschillen aan het verwateren. Ook de verschillen

Ad en Vivian de Koster op de Scheldedijk bij hun woonplaats Hoofdplaat.

Bongospeler Alan aan de Scheldekaai in Antwerpen.

Suzanne Beirnaert uit Antwerpen komt graag naar Linkeroever om te fietsen.

Een mevrouw uit Baasrode: "Het Kastelse dialect is bijna niet te verstaan."

→ in mentaliteit zijn veel kleiner dan vroeger. Ik heb mijn ouders vaak horen spreken over 'die van over het water', die waren anders. Nu is dat niet meer zo."

De rit vervolgt naar Antwerpen. We spreken Freddy Matthijs, die met zijn vrouw een appartement bewoont op Linkeroever. Hij vertelt dat Linkeroever in de vorige eeuw een vakantieoord was, met het Sint-Annekesstrand, een permanente kermis en een achtbaan. De nouveaux riches hadden er een casino en jachtclub. De beroemde Sint-Annekesboot van rederij Flandria zette Antwerpenaren over voor een dagje uit. Begin jaren 60 werd op Linkeroever het uitbreidingsplan van Antwerpen gebouwd, met veel hoogbouw.

Volgens Matthijs zijn vroeger veel inwoners van Beveren, St-Niklaas en omstreken naar Antwerpen afgezaakt voor werk. "Het waren harde werkers met weinig eisen, ideale werknemers voor de patrons. Die uit 't stad (sinjoren – echte Bourgondiërs: hun uurtjes werken en verder op verworven rechten staan en genieten) durfden nogal eens een grote mond tegen hen opzetten. Die van Linkeroever noemden die van 't stad groot bakkes, luiaards en stoefers. Omgekeerd kregen de Linkeroeverenaren de benaming boeren, onderkruipers en 'die van over 't water'."

Nog steeds wonen op Linkeroever veel mensen die in de stad werken. Met de tram of door de fietstunnel is het vijf minuten. De verschillen zijn lang niet meer zo groot als in het verleden, vertelt Suzanne Beirnaert, die per fiets vanuit de stad haar moeder op Linkeroever bezoekt. "Linkeroever hoort nu net zo bij Antwerpen als Merksem of Berchem. Veel Antwerpenaren willen er niet wonen, vanwege het grote aandeel sociale woningbouw. Maar ik kom graag

naar hier om te fietsen en te wandelen langs de Schelde. Er is ruimte."

Aan de stadskant van de Schelde op de rechteroever treffen we 'Bongo Alan', een Amerikaan die al 12 jaar in Antwerpen woont. De professioneel bongospeler is slechts één keer op Linkeroever geweest. "Veel te ver lopen. De voetgangerstunnel is eindeloos."

Ons Schelderondje eindigt in praat-huis De Punt op de Scheldedijk in Krui-ningen. Volgens een 80-jarige bezoeker zijn de verschillen tussen de overkanten "dag en nacht". Hij woont al driekwart van zijn leven in Krui-ningen maar is in Zeeuws-Vlaanderen geboren. "Zeeuws-Vlamingen zijn veel gemoe- delijker. Op Zuid-Beveland kom je er niet zo makkelijk tussen. Dat heeft met veel factoren te maken, waaronder de geloofsovertuiging." Als later andere bezoekers binnendruppelen blijkt het ook met de gemoedelijkheid van Zuid-Bevelanders erg mee te vallen. "Er is in de tijd ook veel veranderd", moet de 80-jarige toegeven. "Het is al- lemaal niet zo streng meer als vroeger."

JACHTHAVEN LILLO IN HET GEDING

De dijk bij Lillo moet drie meter hoger zodat hij voldoet aan het Sigmaphan, het Belgische Deltaplan. Deze dijkversterking vergt een behoedzame aanpak, want het gaat niet alleen om veiligheid maar ook om behoud van historisch erfgoed.

Het historische dorp Lillo-Fort in het Antwerps havengebied wordt nu tegen hoog water beschermd door een dijk van ca. acht meter TAW (5,7 m boven NAP). Verhoging van de dijk met drie meter betekent tevens een aanzienlijke ver- breiding van de dijkvoet. Een lastig probleem, want daardoor is het zeer moeilijk om de bestaande getijdeshaven op de huidige locatie te behouden, zegt projectingenieur Reinhilde Vanhooy- donck van Waterwegen en Zeekanaal (WenZ). "Het huidige ontwerp gaat uit van versterking van de dijk aan de rivierzijde van het fort en opschuiving van de getijdeshaven richting Schelde." In een eerder ontwerp was sprake van een nieuwe dijk aan de landzijde van Lillo. Ook is nagedacht over het op 11 meter TAW brengen van de vroe- gere omwalling van het fort. Van deze plannen is voorlopig afgestapt: zeer duur en moeilijk uitvoerbaar.

Volgens de projectingenieur is het vanwege de stroming overigens nog niet duidelijk of verplaatsing van de jachthaven richting Schelde mogelijk is, en is een andere locatie niet ondenk- baar.

Naast WenZ heeft ook Stad Antwerpen plannen met Lillo, zegt Vanhooydonck. "De historische omwalling van het dorp kalft af en er zijn ideeën voor restauratie. We zijn van elkaars plannen op de hoogte en

zullen de uitvoering zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Net als verplaatsing van de jachthaven is dit een complexe aangelegenheid."

Wandelgebied

Los van de dijkversterking wordt stroomopwaarts de potpolder van Lillo omgevormd tot slikken en schorren. Het gaat om acht hectare nieuwe natuur, met wandelpaden, een vogel- kijkhut en informatieborden, zegt Van- hooydonck. "We willen de recreatieve druk in het stroomafwaarts liggende Galgeschoor verminderen. Dat is een heel waardevol natuurgebied."

Dat de omgeving van Lillo-Fort een populair wandelgebied is, blijkt tijdens een bezoekje op een regenachtige zaterdag. In taverne 't Pleintje is het gezellig druk. Een groep wandelaars geniet van een pint of een kop thee. "Dat is een vaste club, die komen hier elke maand", vertelt de waardin. "Door de week zien we voornamelijk mensen van de havenbedrijven."

Vooral in de zomer is het druk in Lillo. Het dorpje met zijn vele terrasjes, poldermuseum en jachthaven is zeer in trek bij zowel Belgen als Nederlanders.

www.poldermuseum-lillo-fort.be
www.lillo-krabbevanger.be

In het huidige ontwerp van de dijkversterking schuift het getijdenhaventje van Lillo op richting Schelde.

BLIJVENDE DIJKVERSTERKING LANGS DE WESTERSCHELDE

Bij doorgaande zeespiegelstijging moeten de dijken langs de Westerschelde verder worden verhoogd. Dat is één van de aanbevelingen van de Commissie Veerman, die in opdracht van de regering heeft onderzocht hoe Nederland op langere termijn beschermd moet worden tegen de klimaatverandering.

Voor zeedijken in Zeeland geldt nu een veiligheidsnorm van 1:4.000 – een dijk moet een superstorm kunnen weerstaan die gemiddeld eens in de vierduizend jaar voorkomt. De Commissie Veerman adviseert om de veiligheidsnorm met een factor tien te verhogen tot 1:40.000. Wat die scherpere norm in de praktijk betekent is nog niet bekend, zegt Hoofd Waterkeringen Adrie Provoost van waterschap Zeeuws-Vlaanderen. “De vertaling naar concrete dijkhoogtes is high tech wiskunde. Daar is men nog niet uit.”

Aan de monding moeten de dijken overigens hoger zijn dan landinwaarts. “Dat komt door de sterke golfwerking aan de kust. Weliswaar kunnen de waterstanden in het oostelijk deel van de Westerschelde door opstuwing anderhalve meter hoger worden dan aan de kust, maar de invloed van de golven weegt veel zwaarder.”

Een deel van de Scheldedijken voldoet niet aan de huidige veiligheidsnorm weet Provoost: “We zijn nog steeds bezig met het verbeteren van tekorten uit het verleden. Dat schiet nu aardig op. Nog enkele dijkvakken aan zowel Bevelandse als Zeeuws-Vlaamse kant moeten versterkt worden. In 2015 zijn deze werken klaar.”

Met de natuur mee

De Commissie Veerman pleit voor bevordering van veiligheid in samenhang met andere functies zoals wonen en werken, landbouw, recreatie en natuur, en ook voor een aanpak ‘met de natuur mee’. Bij dat laatste kun je denken aan zandopsputtingen langs de Noordzeekust zodat de kust kan aangroeien. “Dat is in lijn met wat we al doen”, zegt Provoost. “Komend najaar gaan we bij Nieuwvliet-Groede de kust zeewaarts versterken.”

Dijkversterking aan de Westerschelde.

LK

Als er echter diepe geulen liggen voor de kust of dijk, dan kan de waterkering op natuurlijke wijze versterkt worden door landinwaartse verbreding, als alternatief voor dijkverhoging. Bestaande plannen in Perkpolder met de aanleg van een tweede dijk en tussen de dijken een schorbuffer, zijn hiervan een voorbeeld. Provoost merkt op dat je bij zo'n ‘brede waterkering’ snel op landbouwgrond komt. “Dat ligt natuurlijk gevoelig. Daarom moet je altijd naar medebelangen

kijken, zoals zoute teelten, recreatie of nieuwe natuur. Hoe meer belangen samengaan, hoe groter de kans op een geslaagd project. Bij ‘Perkpolder’ is uitgegaan van de huidige veiligheidsnorm, maar als het advies van de commissie Veerman tot een scherpere norm leidt, kunnen meer van dergelijke projecten volgen.”

Jongeren werken aan schonere Schelde

Leerzaam, leuk en inspirerend.
Zo omschrijft Maico De Vos uit Gent zijn deelname aan het Schelde Jongeren Parlement van scaldiX. De jongeren van scaldiX zetten zich in voor verbetering van de waterkwaliteit van de Schelde en een beter waterbeheer in het hele stroomgebied van de rivier.
“Als jongeren kunnen we daar een grote rol in spelen.”

Ongeveer twintig middelbare scholen uit het internationale stroomgebied van de Schelde vinden elkaar in scaldiX. Dit project is opgezet door het Belgische GREEN vzw (educatie voor duurzame ontwikkeling) in samenwerking met het Noord-Franse wateragentschap Agence de l'Eau Artois Picardie en loopt tot 2011. Scholen kunnen instappen met bestaande of nieuwe waterprojecten. Maico De Vos (18) uit Gent is één van de parlementsleden. Hij volgt een opleiding aan het Maritiem Instituut Mercator in Oostende en wil later aan de slag bij de lange omvaart (koopvaardij). Maico vertelt enthousiast over de trefdagen vorig jaar in Doel. “We hebben een tocht gemaakt in de omgeving van Doel, zijn bij de Schelde gaan kijken en op excursie geweest in het Verdrongen Land van Saefinghe. We kregen de opdracht mee om foto's te maken van alles wat met water te maken had. Zo fotografeerden we bijvoorbeeld de koeltorens van de kerncentrale, de watertoevoer voor koeien, de grachten en sloten. 's Avonds moesten we een rapport maken. In kleine groepjes gingen we de foto's rangschikken onder thema's zoals economie, toerisme, vrije tijd en transport. Daarna bespraken we de bevindingen in

Het scaldiX-parlement hield in oktober vorig jaar in Antwerpen haar eerste volledige zitting.

GB

de hele groep. Heel leerzaam. De tweede dag hebben we in de tuin van de jeugderbberg een gat in de grond gegraven om het bodemprofiel te onderzoeken. Uit de lagen konden we afleiden dat de Schelde daar ooit gestroomd moet hebben.”

Waterkwaliteit

De scaldiX-jongeren hebben momenteel per school een rivier, kanaal, beek of andere waterloop geadopteerd. Door het water in al zijn facetten te onderzoeken, de geschiedenis van de waterloop na te gaan en flora en fauna te bestuderen, doen ze veel kennis op, zegt Bram Soenens van GREEN. “Ze wisselen hun kennis en ervaringen uit tijdens trefdagen en dragen zo bij aan een gemeenschappelijke visie over waterbeheer in het hele stroomgebied van de Schelde. Jongeren en scholen die deelnemen zijn zonder uitzondering positief. De interesse is er en wat iedereen

bindt is de Schelde, haar zijrivieren en het waterbeheer in dat gebied.”

Er zijn tot nu toe vijf internationale trefdagen van scaldiX geweest op verschillende plaatsen aan de Schelde. Het scaldiX-parlement hield in oktober 2008 in Antwerpen haar eerste volledige zitting. Toen is in een engagementsverklaring ('charter') vastgelegd waar de deelnemers aan scaldiX voor staan. Na de ontmoeting in 2010 zal het charter voorgelegd worden aan lokale, nationale en Europese overheden. Enkele aandachtspunten uit het charter zijn het herstel van wetlands en het behoud van biodiversiteit. “Door activiteiten van de mens is de waterkwaliteit achteruit gegaan” licht Soenens toe. “De jongeren willen projecten opzetten om aandacht te vragen voor deze waterproblematiek. Ze roepen bedrijfsleven en overheden op om bestaande projecten rond waterbeheer te behouden en te versterken. Er is actie nodig om weer water van een goede kwaliteit te krijgen.”

De jongeren wisselen hun kennis en ervaringen uit tijdens de trefdagen.

GB

Enthousiast

Maico heeft al veel van zijn deelname aan scaldiX opgestoken, ook van de parlementsitting in Antwerpen. “Je leert veel nieuwe mensen kennen en komt in aanraking met het hele stroomgebied van de Schelde en de problemen die daar spelen. Het is heel leuk om te discussiëren over hoe het anders kan. Je krijgt dan echt het gevoel dat de problemen oplosbaar zijn. En dat is ook zo, daarvan ben ik overtuigd.”

www.greenbelgium.org/scaldiX

WAASLANDHAVEN IS THUISHAVEN VOOR VOGELS

Ortolaan, temmincks en smelleken klinken misschien als een familienaam, maar het zijn wel degelijk vogels die je kunt spotten in de Waaslandhaven. Midden in dit economische bolwerk liggen namelijk prachtige natuurgebieden die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op talrijke vogelsoorten.

Opvliegende vogels in het natuurgebied Drijdijk aan de westrand van het havengebied.

ANB (YA)

Doelpolder Noordkreek is een paradijs voor weidevogels.

(ANB) YA

De Wase natuurgebieden zijn van cruciaal belang voor veel trekvogels. Op hun marathonvlucht van soms duizenden kilometers is het een deugddoende stop- of pleisterplaats om te verpozen en de vetreserves aan te vullen. Sommige blijven maar even, andere brengen er de hele winter door. Ook veel beschermde vogels komen er broeden. Daarom geniet de regio op Europees niveau de status van beschermd vogelrichtlijngebied.

Variatie troef

'Doelpolder Noord' is een open vlakte en een paradijs voor weidevogels. Soorten als tureluur, grutto en zomertaling brengen er in het voorjaar hun jongen groot. 's Winters komen doortrekkende en overwinterende steltlopers, eenden en ganzen er rusten en voedsel zoeken. Het dichte riet van het tachtig hectare 'Groot Rietveld' is een toevluchtsoord voor bedreigde moerasvogels als blauwborst, bruine kiekendief en roerdomp. Langs de Scheldeoevers verschijnen bij eb de modderige slikken. Het krioelt er van de bodemdiertjes, een heus feestmaal voor steltlopers als kluut, wulp en de bonte strandloper.

Rare vogels

In 2008 deden enkele excentrieke exemplaren de Waaslandhaven aan, zoals de kleine vliegenvanger. Deze vogel broedt voornamelijk in Oost-Europa en tijdens hun trek naar het zuiden doet normaliter slechts een klein aantal van deze soort onze regio aan. Ook een blauwe kiekendief was een opmerkelijke gast. Vroeger was het een vrij algemeen voorkomende broedvogel. Door het in cultuur brengen van het land is de soort nu een zeldzame gast in de zomer. Ook een kortteenleeuwerik, vorkstaartplevier, twee appelvinken en enkele woudaapjes deden de adrenaline van enkele vogelaars pieken.

Opmerkelijk was tenslotte dat typische wintergasten zoals kolgans, kleine rietgans, toendrarietgans en smient het hele jaar door in deze gebieden vertoeften.

www.natuurenbos.be
www.natuurpuntwal.be

Roerdomp.

ANB (YA)

Vorkstaartplevier.

YA

Kleine rietgans.

MD

Blauwborst.

YA

ZEEHONDEN KIJKEN VANAF WESTERSCHELDEDIJK

Het aantal zeehonden in de zuidwestelijke delta is de afgelopen jaren toegenomen. Tellingen laten zien dat in de Westerschelde zo'n 60 tot 80 van deze dieren leven. Bij laag water liggen vaak groepen van tientallen zeehonden te zonnen op de zandplaten. Wie de juiste plaatsen kent en over een verrekijker beschikt, kan ze vanaf de dijk observeren.

De zeehonden in de Westerschelde krijgen de laatste jaren steeds meer nakomelingen. "Drie jaar geleden zijn vijf jongen geteld, in 2007 waren dat er elf en vorig jaar zestien", zegt Jaap van der Hiele van de EHBZ (Eerste Hulp bij Zeezoogdieren), de instantie die zich in de zuidwestelijke delta ontfermt over alle aangespoelde zeezoogdieren. De toename in geboorten betekent volgens Van der Hiele nog niet dat het aantal dieren groeit, want jonge zeehonden kunnen ook weg trekken. Maar hij is blij met de aanwas. "Dat is een teken dat ze zich in de Westerschelde steeds beter thuis voelen."

De laatste drie, vier jaar zwemt af en toe een zeehond de Zeeschelde op, vorig jaar zelfs tot bij Wetteren. Volgens Van der Hiele geeft dat aan dat de waterkwaliteit steeds beter wordt. Naast de gewone zeehond wordt in de Westerschelde soms een grijze zeehond gezien. "Grijze zeehonden leven vooral in de Voordelta, het kustgebied voor Zuidwest-Nederland – het zijn zeevissers, gewone zeehonden zijn kustvissers."

De Hooge Platen en de Platen van Valkenisse krijgen vaak bezoek van zeehonden. Een goede observatieplek is de dijk bij de Zimmermangeul, tussen Waarde en Rilland. De Vlaamse natuurorganisatie Natuurpunt organiseert hierheen soms zeehondenexcursies.

Rustgebieden

Onderzoeker Sophie Brasseur van Wageningen IMARES op Texel is ook blij met de groei van het aantal zeehonden in de Delta. "Het gaat de goede kant op, maar we zijn er nog lang niet. Als we echt willen dat de stand zich herstelt, zullen we serieuze rustgebieden moeten instellen. Dan moet

VNSC

je denken aan volledig afgesloten gebieden waar je anderhalve kilometer vandaan blijft. In de Waddenzee hebben we die en daar doet de zeehond het weer goed. In feite is de toename van het aantal zeehonden in de Delta en langs de Nederlandse en Belgische kust een afgeleide van de groei in de Waddenzee. Daar leven er nu zo'n negenduizend. Historisch gezien zat eenderde van de Nederlandse populatie in de Delta – de Voordelta, Wester- en Oosterschelde samen. Voor de zeehond moet je de zuidwestelijke delta als één gebied zien. Dan kom je op ruim vierduizend dieren. Die hebben we nog lang niet, we zitten nog niet op tien procent daarvan."

www.zeezoogdieren.org
www.scheldeschorren.be

Schelde op School

SOS, een noodsignaal? Min of meer wel. Op de Vlaamse en Zeeuwse scholen komt de Schelde er wat magertjes vanaf. Aardrijkskundelessen gebruiken rivieren als Rijn en Maas of zelfs Amazone als voorbeelden, terwijl de rivier om de hoek weinig aandacht krijgt.

Hoog tijd voor actie, meende het Schelde InformatieCentrum. De Zeeuwse scholen konden al langer op pad met de Westerscheldeleskist en nu krijgen ook de Vlaamse scholen er een leskist bij. Met de 'Zeeschelde Ontdekkoffer' kunnen leerlingen van 8-14 jaar op pad om alle bijzonderheden van deze rivier te ontdekken. Met de 'patattest' kijken ze naar het effect van het brakke water op planten en een heuse 'Zeescheldeslag' leert hoe het is om op de Schelde te varen. De ontdekkoffers zijn op verschillende locaties gratis te ontlenen.

Scheldelessen via internet

De lessensite www.scheldelessen.nl/ www.scheldelessen.be is dit jaar volledig vernieuwd. Leerlingen krijgen op originele manier informatie over de Schelde. Een Google map geeft informatie over specifieke locaties. Via 'wist je datjes' worden op een speelse manier wetenswaardigheden voorgeschoteld. De vele filmpjes maken de site dynamisch en ook boeiend voor leerlingen die wat minder gemakkelijk lezen.

info@scheldelessen.be/~.nl

LK

Zonnende zeehonden op de Hooge Platen met op de achtergrond Vlissingen.

SIC

De Zeeschelde Ontdekkoffer.

HET LEVEN ZOALS HET IS... OP EEN BAGGERSCHIP

Welk zicht heb jij vanuit je kantoor? Een gebouw? Een straat met druk verkeer? Met een beetje geluk wat groen? Wel, voor de mensen die werken op een baggerschip is het even anders. Zij overzien dagelijks de sierlijke Schelde, met machtig grote containerschepen, vogels en zeehonden, de wind en het getij. En dat allemaal over 360°.

Je moet je geroepen voelen om op een schip te gaan werken maar het gevoel van vrijheid dat je overvalt als je aan boord bent, is niet te beschrijven.

Voor de Scheldekrant wilde Georges Van Der Auwera wel eens in zijn leven laten kijken. Georges is toezichthouder of kortweg toezichter aan boord van de baggerschepen in dienst van de Vlaamse overheid. Hij controleert of de schippers de opdrachten veilig en conform de gemaakte afspraken uitvoeren.

Wanneer een baggerschip aan het baggeren is, is het schip niet zo gemakkelijk te manoeuvreren. Daarom worden de toezichters aan boord gebracht met een klein personeels-schip, ook vletje genoemd. Afhankelijk of het baggerschip al dan niet geladen is, ligt het dieper of minder diep. Aan boord klimmen gebeurt via een touwladder. Niet voor watjes als je bedenkt dat beide schepen ook nog eens schommelen door de golfslag!

MT

MT

Georges controleert of de peilingen correct worden uitgevoerd. Met een peillint wordt op verschillende punten gemeten hoeveel baggerspecie werd verzameld. Afhankelijk van de grootte van het schip kan zo 1300

tot 9000 m³ specie verzameld worden. De baggeraars worden betaald per volume specie dat ze gebaggerd hebben. Maar ook technische en milieuvoorschriften zijn hierbij bepalend.

MT

Aan één zijde van het schip is de zogenaamde baggerpijp (zie foto rechts) bevestigd. Je kunt de werking ervan vergelijken met een gigantische stofzuiger. Op de baggerlocatie wordt deze pijp in het water gelaten tot de kop de bodem raakt. Vervolgens wordt het zand via de 'zuigkop' opgezogen en verzameld in het open ruim of de beun van het schip (zie foto boven). Wanneer de beun vol is, wordt de pijp weer opgehaald en vaart men naar de stortplaats om de beun te ledigen. Vervolgens keert men terug naar de baggerlocatie net zolang tot de vereiste diepte daar is bereikt.

MT

MT

De stuurman dirigeert het schip naar de juiste locaties en onderhoudt contact met ander scheepvaartverkeer. Wanneer grote zeeschepen, geleid door loodsen, het baggerschip naderen, nemen de loodsen contact op met de stuurman. Daarop spreken ze af welk schip eerst kan doorvaren.

De pijpman (zie foto boven) is verantwoordelijk voor de bediening van het baggersysteem. Alle noodzakelijke informatie om de opdracht correct uit te voeren wordt doorgegeven via het Bagger Informatie Systeem of kortweg BIS. Met behulp van elektronische zeekaarten kan hij de positie van de bagger- en stortlocaties opvolgen. Verder moet de baggerpijp op de juiste diepte worden gehouden en moeten de concentratie van het baggermengsel en de opzuigingsnelheid nauwlettend worden opgevolgd om te vermijden dat de pompen en de leidingen van het schip verzanden.

MT

De bemanning van een baggerschip blijft meestal één tot twee weken aan boord. Op het schip beschikt de bemanning over kajuiten. De toezichters daarentegen kunnen dagelijks naar huis.

Een baggerschip is eigenlijk te vergelijken met een drijvend huis. Je vindt er dus ook een keuken mét kok, een wasserette, ontspanningsruimtes, een fitnessruimte en zelfs een bar. Omwille van veiligheidsredenen geldt wel een alcoholverbod aan boord.

De baggerwerken op de Schelde worden uitgevoerd onder leiding van de Vlaamse overheid – Departement Mobiliteit en Openbare Werken – Maritieme Toegang.

www.maritiemetoegang.be

CREATIEF MET BAGGERSPECIE IS IN!

De haven van Antwerpen zal in de toekomst ongeacht het getij vrij toegankelijk zijn voor schepen met een diepgang van 13,10 meter. Maar dat kan niet zomaar. Om de vaargeul voldoende diep te maken voor deze mastodonten moeten bepaalde stukken, de zogenaamde drempels, verdiept worden. Hiervoor zet de Vlaamse overheid baggerschepen in.

De 'ondiepe' stukken in de Westerschelde en Zeeschelde worden regelmatig gebaggerd. Zo wordt bepaald waar en hoeveel er moet worden gebaggerd. De schepen varen naar de locaties, verzamelen de zogenaamde baggerspecie in het open ruim of beun van het schip en varen vervolgens naar de locatie waar ze deze specie kunnen storten.

Jaarlijks wordt er zo 8 à 10 miljoen m³ specie (overwegend zand) gebaggerd.

Het grootste deel van de baggerspecie komt terug in het estuarium en wordt eigenlijk gewoon verplaatst. Baggerspecie kan echter ook opnieuw gebruikt worden, zowel in het water als aan land ...

Walsoorden: geen zandkastelen, maar zandplaten

De zandplaat van Walsoorden ligt in de Westerschelde ter hoogte van het Verdrongen land van Saeftinghe. De laatste 50 jaar brokkelde de plaatpunt af, waarschijnlijk door veranderingen in het geulenstelsel en de stroming.

De afgelopen jaren werden testen uitgevoerd om deze plaatpunt te herstellen door baggerspecie op een goed gekozen plaats te storten. De resultaten zijn veelbelovend. Naast het herstel ontstaat er ook ondiep water met lage stroomsnelheden.

Dat is dan weer vanuit ecologisch standpunt erg waardevol.

De wetenschappelijke opvolging van deze proef gebeurt door Vlaamse en Nederlandse onderzoekers van het Waterbouwkundig Laboratorium en het Nederlands Instituut voor Ecologisch Onderzoek.

www.maritiemetoegang.be
www.waterbouwkundiglaboratorium.be
www.nioo.knaw.nl

NIOO

Links de plaat van Walsoorden met de geërodeerde punt uiterst links. Rechts de plaat van Valkenisse.

NIOO

Wetenschappers van het Nederlands Instituut voor Ecologisch Onderzoek aan het werk op de plaat van Walsoorden. Door baggerspecie te storten tracht men de plaatpunt opnieuw op te bouwen en een nieuw ecologisch waardevol gebied te creëren. De impact van deze stortingen wordt wetenschappelijk nauw opgevolgd.

AMORAS: geen Suske en Wiske, maar realiteit

Baggerspecie kan ook verwerkt en gebruikt worden aan land. Dit gebeurt binnen het AMORAS project, de afkorting van Antwerpse Mechanische Ontwatering, Recyclage en Applicatie van Slib.

Bedoeling is om het slib uit de havendokken mechanisch te ontwateren.

Het water dat hierbij vrijkomt wordt gezuiverd en geloosd in de havendokken en de resterende zogenaamde filterkoeken worden gestort op een 25 ha grote stortplaats. Nadien wil men het grootste deel hergebruiken als bouw materiaal (landschapsherstel, wegenbouw en civiele bouw, ...).

Vroeger werd het vervuilde havenslib gestort op land en momenteel nog diep in de dokken onder water geborgen. Door het AMORAS - project zal het benodigde oppervlak voor storten verminderen van 120 ha naar 40 ha (15 ha verwerkingsruimte en 25 ha opslagruimte).

In 2009 en 2010 wordt de installatie voor de ontwatering gebouwd. In 2011 start, na een half jaar proefdraaien, de exploitatie voor een periode van 15 jaar.

Tot 2011 wordt de baggerspecie nog onder water geborgen in het Churchilldok.

www.maritiemetoegang.be

GHA

De locatie van het AMORAS-project met links de 'ontvangstzone' van de baggerspecie (kanaaldok B1-B2), centraal de stortplaats voor de ontwaterde 'koeken' (Zandwinningsput) en rechts de verwerkingssite (Bietenveld).

GHA

In de toekomst wordt het baggerslib ontwaterd en het afvalwater gezuiverd. De resterende droge filterkoeken worden opgeslagen en zijn recycleerbaar voor bouw materiaal.

HET GROTE RIVIERENBOEK - SCHELDE, MAAS, IJZER, LEIE
 Een reisverhaal met bloemlezing
Luc Devoldere, 2008

Tijdens de herfst voer Luc Devoldere de Schelde af en in de lente de Maas. In een januarimaand volgde hij de IJzer. De IJzer na de Schelde en de Maas? Het is als de Kemmelberg beklimmen na de Mont Blanc. Deze waterlopen hebben dezelfde bestemming die Noordzee heet. Het zijn rivieren van de Lage Landen en ze inspireerden tot veel literatuur, een stroom van woorden
 ISBN 978-90-75862-97-3

TABULA SCALDIS – TAFEREEL VAN DE SCHELDE
 Een kunstzinnige atlas van onze rivier
Joost Heeren, 2009.

Met de gelijknamige tentoonstelling komt in 2009 het Boek ‘Tabula Scaldis’ uit, een uniek kunstwerk over de Schelde. Het boek loodst u op een poëtische manier, met panoramische tekeningen, teksten en tekstfragmenten langs de rivier en laat u kennis laten maken met de bron, het Grand Souterrain, de grote kolenmijnen in Noord-Frankrijk. De tentoonstelling en het boek Tabula Scaldis zijn zoals de rivier zelf: tweetalig Nederlands - Frans.
 ISBN 978-90-814136-1-9

1953
 Roman tegen de achtergrond van de watersnoodramp
Rick Launspach, 2009

Een roman over de vernietigende kracht van het water en de drijvende kracht van de liefde. Twee zoekende zielen ondernemen een schijnbaar hopeloze tocht door de zoute modder van het verwoeste Zeeland. Het boek is geschreven naar aanleiding van de film De Storm, die in 2009 in de Nederlandse en Vlaamse bioscopen draait.
 ISBN 978 90 234 29890

DE FAVORIETE STEK VAN.... ELISABETH WILLEBOORDSE, JUDOKA

“Tijdens mijn rustperiodes zoek ik de Schelde op en waai ik graag uit op de boulevard van Vlissingen. Daarna naar café the Wicked aan de haven. Er heerst een ongedwongen sfeer en iedereen is welkom. Met de vele heksen als versiering is de tent lekker druk en gezellig en valt er altijd wat nieuws

te ontdekken! Ook zijn de mensen sportliefhebbers en heb ik er 2 keer een zeer belangrijke medaille gevierd: het goud van het EK in 2005 en het brons van de afgelopen Olympische Spelen.”

LK

Goedgekeurde Scheldeverdragen plaveien vaarweg

Op 28 augustus 2008 hebben vertegenwoordigers van de regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van het Vlaams Gewest de vier Scheldeverdragen formeel bekrachtigd. Deze verdragen traden op 1 oktober 2008 in werking en beogen een evenwicht tussen natuurlijkheid, veiligheid en toegankelijkheid van het Schelde-estuarium.

MD

MD

Het verdrag inzake de samenwerking op het gebied van **beleid en beheer** in het Schelde-estuarium dient tot versterkte samenwerking tussen de overheden van beide landen op het gebied van toegankelijkheid van de Scheldehavens, de natuur en de veiligheid tegen overstromen. Hierbij wordt ingehaakt op de verruiming van de vaargeul in de Westerschelde, die van groot belang is voor de verdere economische ontwikkeling in Vlaanderen en Nederland. Zodoende wordt de Schelde uitgediept tot 13,1 meter, zodat grote containerschepen niet langer op hoogtij moeten wachten om de Antwerpse haven binnen te varen. Eind 2007 werd gestart met de baggerwerken op Vlaamse bodem.

Het verdrag inzake het **gemeenschappelijk nautisch beheer** dient tot versterkte samenwerking op dit gebied in het Schelde-estuarium. Dit verdrag is een formalisering van de al bestaande situatie en zorgt dat Nederland en Vlaanderen gezamenlijk instaan en verantwoordelijkheid dragen voor de veilige en vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer. Daartoe wordt de Vlaams-Nederlandse Permanente Commissie voor Toezicht op de Scheldevaart onder meer belast met het opstellen van een veiligheidsplan.

MD

AE

Het verdrag voor de **uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010** betreft afspraken over de uitvoering en de financiering van de Scheldeverdieping en de natuurontwikkeling die voor de eerstkomende periode noodzakelijk zijn. Projectorganisatie ProSes2010, die daarvoor aanvankelijk werd opgericht, is op 1 januari 2009 opgesplitst in o.a. de Werkgroep Ontwikkelingsschets 2010 en het Uitvoerend Secretariaat Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie (zie p12).

Met het verdrag inzake de **ontkoppeling van de loodsgelden** komt na meer dan 150 jaar een einde aan de verdragsrechtelijke koppeling van loodsgeldtarieven tussen Antwerpen en Rotterdam. Daarmee is Rotterdam vanaf 1 januari 2008 vrij om de hoogte van de loodsgelden te bepalen zonder naar de Schelde te hoeven kijken.

W H O E M E E T J E D A T ?

WATERBOUWKUNDIG LABORATORIUM EXPERIMENTEERT OP GROTE SCHAAL

Op een steenworp afstand van de Schelde ter hoogte van Antwerpen ligt het Waterbouwkundig Laboratorium (WL). Het instituut werd al in 1933 opgericht om de baggerproblematiek van de Schelde beter te begrijpen. Vandaag is het uitgegroeid tot een onderzoeksinstelling met een 100-tal medewerkers die advies verlenen aan de Vlaamse overheid en andere openbare of private organisaties.

De studies gaan al lang niet meer alleen over baggeren in de Schelde. Zo werden deze ingenieurs recent nog gevraagd om mee te werken aan het ontwerp van nieuwe sluizen in het Panamakanaal. Toch blijft het waterbouwkundig, nautisch, hydraulisch en hydrologisch onderzoek van de Schelde een belangrijke rol spelen in hun dagelijkse werk. Zo is het WL bekend om het bouwen van modellen, waarmee op schaal kan geëxperimenteerd worden. Enkele voorbeelden...

Nieuwste werk van Antwerps kunstenaar?

WL

Computersmodellen nemen almaar meer de overhand bij het onderzoek van de Schelde en haar bijrivieren. Toch blijven er altijd problemen bestaan die alleen met schaalmodellen op te lossen zijn. In één van de grootste hallen van het WL was tot voor kort de Schelde op schaal nagebouwd. In dit model bestudeerden de onderzoekers de getijstrooming en het terugstorten van baggerspecie. Momenteel is een nieuw grootschalig model van de Westerscheldemonding en de kust in voorbereiding.

Varen in ondiep water?

WL

In Belgische havens en hun toegangswegen hebben grote schepen vaak een beperkte speling tussen de kiel van het schip en de bodem. Manoeuvreren wordt dan moeilijker. In een 88 meter lange en 7 meter brede sleeptank worden scheepsmodellen op een volautomatische manier gedwongen manoeuvres uit te voeren in ondiep water. Met dit unieke instrument kunnen onderzoekers van het WL en de Universiteit Gent tot in het kleinste detail opmeten welke effecten optreden bij het varen langs een ander bewegend schip, het aanleggen of afmeren, enz.

Veilig manoeuvreren in real-time?

De scheepsmanoeuvresimulatoren van het WL bewijzen goede diensten bij het ontwerpen van havens en vaarwegen, zoals onlangs bij het plannen van het Deurganckdok of het onderzoek naar de toegankelijkheid van de Schelde voor de nieuwste 'Ultra Large Container' schepen. In een virtuele omgeving kan men er het varen en manoeuvreren testen met verschillende schepstypes. Door koppeling van twee simulatoren kunnen loodsen op twee schepen zelfs in real-time hun ontmoeting op de Schelde nabootsen. De simulatoren worden ook ingezet voor trainingen:

WL

loodsen, kapiteins en stuurliu kunnen er specifieke manoeuvres oefenen voor het binnen- en buitenvaren van havens met zeeschepen, sleepboten en binnenschepen.

www.watlab.be

S C H E L D E N I E U W S

HEEN- EN WEERNIEUWS – VEERDIENSTEN

Een nieuwe veerdienst tussen Rupelmonde en Wintam brengt twee historisch interessante gemeenten weer rechtstreeks met elkaar in verbinding.

info@wenz.be

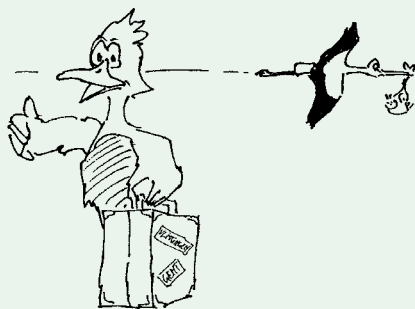
Op de Westerschelde vaart deze zomer van 29 juni tot 28 augustus de dienst Hansweert-Perkpolder.

www.de-atol.nl

NIEUWE SCHELDEVERENTOCHT

Het fietsnetwerk Scheldeverentocht beschrijft bezienswaardigheden langs 2 lussen die alle fietsveren tussen Schellebelle en Kruibeke aandoen. Onderweg kunnen de fietsers gebruik maken van de tussenliggende veren of bruggen om hun tocht in te korten.

info@scheldeland.be

NIEUWE BROCHURE WANDELEN IN SCHELDELAND

Naast een nieuwe Scheldeverentocht is ook een nieuwe wandelbrochure ontwikkeld. Hierin figureren onder andere het wandelnetwerk Stille Waters en de Verenwandeling (de lus die de veren van Sint-Amands en Mariekerke verbindt) als blikvanger.

info@scheldeland.be

NATUUREXCURSIES LAND VAN SAEFTINGHE

Iedere woensdag in juli is er een excursie door het Verdronken Land van Saeftinghe. Houdt u van bijzondere natuur en bent u niet bang van een paar natte laarzen of broek? Dan mag u deze belevenis niet missen.

www.hetzeeuwselandschap.nl

ANB

Nieuwe visstek in de Melkader, Kallo

VISSTEEKEN

Op een oude zijarm van de Schelde - de 'Melkader' in Kallo - heeft het Agentschap voor Natuur en Bos samen met de Provinciale Visserijcommissie van Oost-Vlaanderen een aantal visstekken gebouwd. Het is de eerste stap van een totaalinrichtingsplan voor het gebied de Lisdodde. In september 2009 wordt de nieuwe inrichting van het gebied feestelijk geopend.

alain.dillen@lne.vlaanderen.be

NIEUWE INFOKEET

De werken aan Prosperpolder zijn onlangs gestart. Wil je meer te weten komen over dit project? Dan kan je binnenkort tijdens de kantooruren terecht in de 'Infokeet' voor meer informatie. Waterwegen en Zeekanaal NV biedt ook de mogelijkheid tot een geleid bezoek. Houd de website in de gaten!

info@jusbox.be,
www.hedwigeprosper.be

LOODSEN BIJ NACHT EN ONTIJ

Ter ere van het 125 jarig bestaan van de Vereniging Nederlandse Loodsen Sociëteit (VNLS) wordt van 16 juni tot 26 september 2009 een gedeelte van haar waardevolle collectie over de rijke geschiedenis van het Loodsen in de regio Scheldemonden tentoongesteld in Vlissingen. Uiteraard zal een overzicht van de nieuwste technische ontwikkelingen op dit gebied niet ontbreken.

<http://125jaar.vnls.nl/>

SCHELDEGEBIED RIJK AAN HISTORISCHE FORTEN

Langs de Schelde en vooral rond Antwerpen staan talrijke historische forten. Sommige van deze destijds belangrijke verdedigingswerken worden in oude luister hersteld - anderen dienen nu als museum, paintballterrein, vissersparadijs, recreatiepark of overwinteringsplaats voor vleermuizen. De kenmerkende vier- of vijfhoekige bastions zijn vooral vanuit de lucht zeer goed herkenbaar. En van een zoektochtje op Google Earth krijg je spontaan zin zelf zo'n fort te bezoeken. Dat kan: sommige zijn voor publiek toegankelijk. Een beknopt overzicht van de Scheldeforten.

LK

Fort Rammekens (1) bij Ritthem uit 1547 is het oudste zeefort van West-Europa, ooit gebouwd in opdracht van landvoogdes van de Nederlanden Maria van Hongarije om de scheepvaart op de belangrijke havens van Antwerpen en Middelburg te controleren. Het is 's zomers voor publiek toegankelijk.

JVH

Na de afscheiding van België in 1830 heeft Nederland op het meest zuidelijke puntje van Zuid-Beveland **Fort Ellewoutsdijk (2)** (foto) gebouwd om de vaarweg op Antwerpen te beheersen. Het fort, een beschermd monument en al tientallen jaren in bezit van Vereniging Natuurmonumenten, is nu vooral een tentoonstellingsruimte. Dankzij de aanwezigheid van een dubbele dijk is het fort ook een testlocatie voor de veiligheid tegen overstromingen. Bij extreem hoge waterstanden kan water over de buitenste dijk slaan. Het fort is het hele jaar voor publiek geopend.

LK

Ten noorden van Antwerpen liggen tegenover elkaar aan weerszijden van de Schelde de **forten Liefkenshoek (3)** en **Lillo (4)** (foto). Beide forten zijn tussen 1582 en 1584 in opdracht van Willem van Oranje gebouwd om Antwerpen vanuit het noorden te beschermen tegen de Spanjaarden. Na de val van Antwerpen in 1585 bleven de twee forten in Hollandse handen. Ze waren cruciaal in de twee eeuwen durende afsluiting van de Schelde door de Noordelijke gewesten. De twee forten in het Antwerps havengebied, ook wel de Hollandse forten genoemd, zijn tegenwoordig een belangrijke toeristische trekpleister.

VLISSINGEN

LK

De buitenste ring van de Brialmontgordel is eind 19e – begin 20e eeuw aangelegd. Ze ligt zo'n vijftien kilometer buiten Antwerpen, van **'paintballfort' Stabroek (5)** (foto) in het noorden tot **'vleermuisfort' Haasdonk (6)** op de Linkeroever zuidwestelijk van de stad. Deze buitenste ring bestaat uit 17 forten (en tussenliggende versterkingen).

LK

De binnenste van de twee nog bestaande fortenringen dateert uit de periode rond 1860 en ligt ca. drie kilometer buiten de Antwerpse Ring, met forten in onder meer de gemeenten Merksem, Wommelgem, Mortsel, Edegem, Wilrijk en Hoboken. Op de Linkeroever sluiten de forten van Kruibeke en Zwijndrecht hierop aan. **Fort Zwijndrecht (7)** en het Spaanse **fort Sint-Marie (8)** zijn met elkaar verbonden door de Defensieve dijk die diende als water-linie. **Fort VIII (Hoboken) (9)** (foto) is eigendom van de gemeente en het uitgestrekte terrein is grotendeels toegankelijk. Het fort herbergt nog vele andere verenigingen en activiteiten, waaronder een outdoorbedrijf.

GENT

www.fortellewoutsdijk.nl
www.fortrammekens.nl
www.fortenantwerpen.be
www.fortenvanbelgie.net
www.fortliezele.be

TIJDSAS

Ter verdediging van Antwerpen zijn, na de onafhankelijkheid van België in 1830, drie ringen van forten rond de stad gebouwd. Deze zogenoemde ‘Vesting Antwerpen’ kwam in de plaats van een verouderde omwalling uit de Tachtigjarige Oorlog (het Noordkasteel, nu een zeilcentrum, was een van de kopstukken van deze Spaanse omwalling). De fortenringen staan bekend als de Brialmontgordel, naar generaal Henri-Alexis Brialmont, die de forten moest aanleggen. De binnenste verdedigingslinie is vrijwel geheel verdwenen onder de huidige Ring. De twee buitenste ringen zijn grotendeels bewaard gebleven. In de Eerste Wereldoorlog bleek al snel dat de forten en tussenliggende versterkingen niet bestand waren tegen de zware Duitse artillerie. De twee wereldoorlogen hebben in sommige forten dan ook diepe sporen achtergelaten. Een aantal forten van de Brialmontgordel is, al dan niet onder begeleiding, te bezoeken.

Momenteel loopt er een tentoonstelling over de Schelde in Fort Ellewoutsdijk.

info@scheldenet.be/~.nl

Forten zijn niet alleen waardevol omwille van hun geschiedenis maar ze zijn ook erkend als ‘vleermuisvriendelijke objecten’.

Via het Europees project Bataction wil men acties ondernemen om een netwerk uit te bouwen om vleermuizen beter te beschermen. Inmiddels werd een aantal forten van de Antwerpse fortengordel aangeduid als geschikte verblijfplaats voor deze nuttige en ongevaarlijke nachtdieren. Deze forten dragen het officiële schildje ‘vleermuisvriendelijk object’. Een extra reden dus om eens onder te duiken in de duisternis

www.bataction.be

TOERISME

RECREATIE

TOERISME

WINNAARS VAN DE FOTOWEDSTRIJD SCHELDEKRANT 2008

In Scheldekrant 2008 werd gevraagd om een Scheldebeeld op te sturen dat weergeeft wat de Schelde voor u betekent. De redactie heeft vijf winnaars uitgekozen op basis van hun foto en bijhorende motivering:

TF

Tineke Fopma, Tholen

“Deze foto stuur ik omdat dit plaatje alle facetten van de Schelde aangeeft en de reden is waarom ik zo graag langs de Schelde fiets: de driemaster (geschiedenis) tegenover het zeeschip (de moderniteit); recreatie (zeilen) versus economische bedrijvigheid (sleeptboten); rust (genieten aan het water, zijde van Bath) naast hectiek (bedrijvigheid, haven Antwerpen); milieu (slikken en wuivend riet) tegenover kernenergie (Doel).”

VH

Vincent Heerwegh, Temse

“Al bij alle soorten weer maakte ik ze mee. Ze figureerde dan ook in ontelbare scènes van mijn leven. Eerst en vooral ben ik thuis in Temse, een dorp dat gewoonweg gemaakt is voor deze veelzijdige rivier. Bovendien zie ik de rivier (in het kader van zoveel meer en zoveel verder) telkens weer vanuit een andere hoek. Stroomopwaarts, in Rupelmonde woont familie van mij met zicht op het water. De polders zijn een reden tot fotograferen net zoals de dijk dat is om eens goed te gaan joggen. Ook een fietstocht richting Antwerpen weet me elke keer te bekoren. Toch is het vooral mijn kindertijd die me met hartstocht aan haar doet denken. Elke dag, tot soms wel 6 keer toe, stak ik de ‘Scheldebrug’ over. Ik kon moeilijk aan de lokroep van het groene Bornem weerstaan waar ik ook voetbalde, school liep en vooral vrienden maakte. Verschillende keren gingen we dan op avontuur naar het Fort van Steendorp... met zicht op de Schelde. En ja, nu nog steeds toont ze elke keer weer een nieuwe kant van zichzelf. In het kader van vakantiewerk deed ik net onderhoudswerk in enkele groene pareltjes zoals ‘de Notelaer’ in

HP

Han Pluijmers, Goes

“Het wrak van Duffy bij Hansweert. Dit schip is in de jaren ‘50 bewust tot zinken gebracht om een eind te maken aan de verzanding van de vaargeul. Helaas heeft dit niet het beoogde effect gehad.”

JB

Jan Bakx, Prinsenbeek

“De Schelde betekent voor mij pure ontspanning! Genieten van het strand en de mooie boten die hier passeren. Vandaar dat ik stiekem toch genoten heb van de boot die vlak voor mijn ogen aan wal raakte, gelukkig zonder nadelige gevolgen voor iedereen.”

Hingene en een natuureservaatje in Hemiksem, tussen de abdij en de Schelde. Ondanks dat alles koos ik toch een (op het eerste zicht) sombere foto. Maar let op - ondanks de zware grijze wolken lijken de zonnestrallen spoedig een weg door het wolkendek te zullen vinden. En ik geloof dat net hetzelfde aan de gang is met onze Schelde, die voor sommigen een kille levenloze stroom lijkt. Niets is minder waar. Geregeld duiken er berichten op van verbeterde waterkwaliteit of zelfs een toename in de vispopulatie. Ooit mogen we dan (hopelijk) dat bedroefde beeld vergeten.”

BA

Bob Autrique, Kalmthout

“Antwerpen is na Houston de grootste chemiehaven ter wereld. De kleine Klara wordt misschien ooit ingenieur bij Phenol Chemie. Onze rivier is een machtig natuurelement waar droom en werkelijkheid elkaar ontmoeten.”

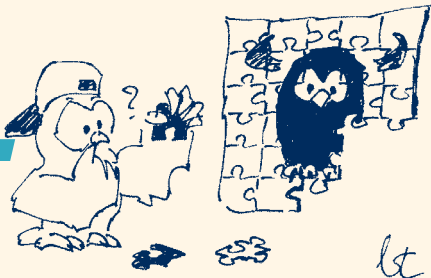
PJK

Prijs voor meest originele inzending: PJ Kleingeld, Culemborg

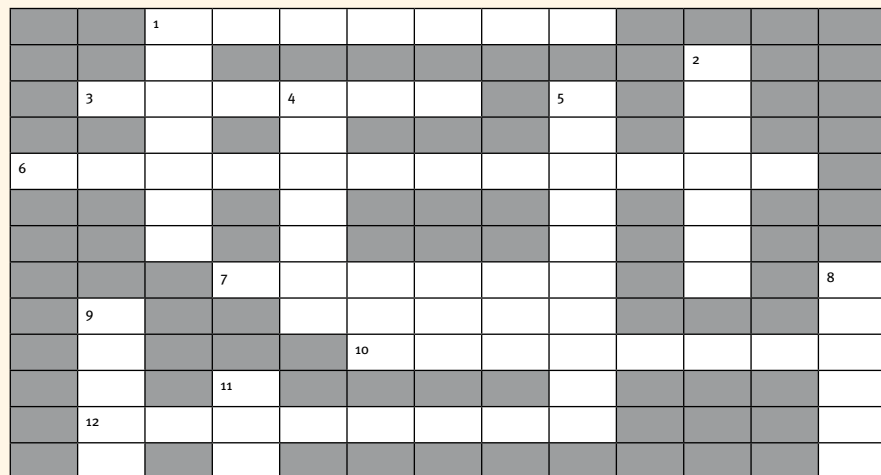
“De foto is genomen tijdens veldwerk bij de Schor van Waarde met een groepje studenten Geochemie uit Utrecht.

Een studente graaft hier een bodemprofiel uit.”

PUZZEL HOEK

Wanneer je onderstaand raadsel invult, bekom je een begrip uit de Scheldekrant :

Horizontaal

1. Familie van het waterkonijn?
3. Personeel ronselen in de haven
6. Die riem houdt Antwerpen veilig
7. Met die troep schijnen ze te bouwen
10. Literaire vogel
12. Teveel stof aan de andere oever?

Verticaal

1. Steek onder water van een vis
2. Zo te horen een boze rivier
4. Plannenmaker die bijsnabbelt met het overzetten van mensen
5. In die plaats bewaarde men planken
8. Klein lichaamsdeel om op te eten
9. Hees buitendijks gebied
11. Gesteente uit een zijrivier van de Schelde

Oplossing

Horizontaal
1. zeehond
2. weven
3. wervel
4. fortengordel
5. Borgervout
6. handje
7. schor
8. lei
Verticaal
1. zeeprink
2. schelde
3. weerman
4. veertman
5. Borgervout
6. handje
7. schor
8. lei

Scheldegerecht

Antwerpse Handjes: een koekje van eigen deeg

Bij een volgend bezoek aan Antwerpen moet je zeker huiswaarts keren met een doos echte Antwerpse Handjes. Deze lekkernij is officieel erkend als streekproduct en verkrijgbaar in suiker, chocolade of deegwaren. De oorsprong dateert uit de jaren '30 van de vorige eeuw. Toen werd een culinaire wedstrijd georganiseerd om Antwerpen een culinaire specialiteit te schenken. Ondertussen zijn vorm, samenstelling én verpakking van het koekje beschermd door meerdere patenten. Een officieel verkooppunt van Antwerpse Handjes is herkenbaar aan een metalen plaatje of sticker (zie foto). Er zijn vele verklaringen te vinden in de geschiedenisboeken voor de naam Antwerpen. Eén van de mooiste betreft de sage van de reus Druoon Antigoon. Deze reus eiste van voorbijvarende schippers een zware tol. Weigering tot betalen had het afhakken van een hand tot gevolg. Tot de dag dat Silvius Brabo, een Romeins krijger, het gevecht aanging met de reus en hem doodde. Brabo hakte de hand van de reus af en wierp deze in de Schelde.

Het bevrijde volk noemde daarop de stad 'Antwerpen', van 'hand werpen'. Wij laten jullie graag kennis maken met deze Antwerpse lekkernij en geven 5 dozen met koekjes en/of chocolade weg. Beantwoord onderstaande vraag en misschien vind jij binnenkort wel een doos Antwerpse handjes in je bus?

Prijsvraag

Op welke locatie kan je in Antwerpen het standbeeld van Silvius Brabo bewonderen? Antwoorden kunnen doorgemailed worden naar info@scheldenet.be vanaf 1 juni 2009. Op 31 juli 2009 zal een onschuldig Antwerps handje er 5 gelukkigen uit pikken. Veel succes!

IN DE KIJKER

Boulevard Terneuzen

Een wandeling over de Scheldeboulevard in Terneuzen wordt altijd maar interessanter. Steeds meer artistieke figuren vergezellen de containerreuzen die voorbij glijden.

Uiteenlopende kunstwerken sieren het straatbeeld en geven het wandelpad de allure van een echte flaneurboulevard.

LK

VLAAMS-NEDERLANDSE SCHELDECOMMISSIE

Het Verdrag tussen Vlaanderen en Nederland inzake de samenwerking op het gebied van het beleid en beheer in het Schelde-estuarium, dat in werking getreden is op 1 oktober 2008, stelt de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie (VNSC) in.

De VNSC volgt de Technische Scheldecommissie (TSC) op. De TSC bestond reeds sinds 1948. Het was het ambtelijk forum waarin Nederland en Vlaanderen overleggen over allerlei aspecten van beleid en beheer rond het Schelde-estuarium, met uitzondering van de specifiek nautische aspecten. Dit forum vormde het voorportaal voor overleg tussen de Nederlandse en Vlaamse bewindslieden.

Het grote verschil met de TSC is dat de VNSC ook een politieke pijler heeft. Het Politiek College van de VNSC bestaat uit de ter zake bevoegde bewindslieden. Het Politiek College bepaalt het gemeenschappelijk beleid en neemt de besluiten ter zake. Het Ambtelijk College vult dit beleid in, coördineert het en voert de besluiten van het Politiek College uit. Het krijgt daarbij ondersteuning van haar Uitvoerend Secretariaat en haar werkgroepen.

www.vnsc.eu

COLOFON

De Scheldekrant is een jaarlijkse uitgave van het Schelde InformatieCentrum. Deze uitgave werd mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van het Uitvoerend Secretariaat van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie (VNSC).

Het Schelde InformatieCentrum is een Nederlands-Vlaamse organisatie die informeert en communiceert over het Schelde-estuarium (de Zeeschelde in Vlaanderen en de Westerschelde in Zeeland). Het centrum werkt in opdracht van Vlaamse en Nederlandse overheden en belangenorganisaties. Het Schelde InformatieCentrum levert verschillende producten en diensten. Met het infoloket staan we klaar voor al uw vragen met betrekking tot het Schelde-estuarium.

Schelde InformatieCentrum/Nederland
Postbus 7003
4330 GA Middelburg

Schelde InformatieCentrum/Vlaanderen
p/a VLIZ
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende

Contactpersoon:
Bregje Beyst
info@scheldenet.be
+32 (0)59 34 21 44

Schelde InformatieCentrum op internet
www.scheldenet.be / www.scheldenet.nl

Redactie
B. Beyst (SIC/VI), J. Duinkerke (SIC/NL),
N. Fockedeij (VLIZ), E. de Feijter (RWS),
A. Govaerts (MOW/MT)

Eind- en hoofdredactie
L. Vogelesang, respectievelijk B. Beyst

Illustraties
Cartoons:
IDEASIGNES –
<http://ideasignes.googlepages.com/>

Andere illustraties:
YA: Y. Adams (Vildaphoto),
ANB: Agentschap voor Natuur en Bos,
BA: B. Autrique, JB: J. Bakx,
MD: M. Decler, AE: A. Eijlers,
TF: T. Fopma, BF: B. Frans,
GHA: Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, GB: Green Belgium,
VH: V. Heerwegh, LK: L. Kattewinkel,
PJK: P.J. Kleingeld, MT: Maritieme Toegang,
NIOO: Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, HP: H. Pluijmers,
SIC: Schelde InformatieCentrum,
JVH: J. Van Houdt – Luchtfotografie i.o.v. Schelde InformatieCentrum,
WL: Waterbouwkundig Laboratorium,
DW: D. Willems,
VNSC: Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie.

Vormgeving en productie
ZOE@K, grafische vormgeving
Roularta Printing nv, druk

Oplage
100 000

Met dank aan:
S. Behiels, S. Crabs, F. De Keyzer,
L. De Smedt, J. Dockx, B. Frans, J. Hollaers,
A. Eijlers, V. Kruyniers, A. Phernambucq,
Y. Shan, I. Van den Poel, G. Van der Auwera,
D. Vervoort, Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), J. Wulpeputte, K. Verbraeken,
F. Roose.

Extra exemplaren zijn steeds gratis te bekomen op bovengenoemde adressen!

Overname van teksten is mogelijk met bronvermelding en na toestemming van de redactie.